

Nr 4

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om sänkning av valbarhetsåldern.

Konstitutionsutskottet har till gemensam behandling förehaft

- 1) motionen nr 4 i andra kammaren av herr *Jansson m. fl.* i vad den avser valbarhetsåldern; samt
- 2) de likalydande motionerna nr 472 i första kammaren av herrar *Harald Pettersson* och *Wikberg* samt nr 597 i andra kammaren av herrar *Larsson* i Borrby och *Boo*.

Motionsyrkandena

I *motionen vid 1)* ovan hemställs i fråga om valbarhetsåldern, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1968 års riksdag till sådana författningsändringar, att — — — valbarhet till riksdagen och till kommunala förtroendeuppdrag tillerkänns envar som senast under nästföregående kalenderår fyllt 18 år och som inte på grund av domstols förklaring är eller efter uppnådd myndighetsålder skall förbli omyndig».

I *motionen vid 2)* ovan hemställs, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag om en sänkning av valbarhetsåldern till 18 år».

Beträffande motiveringen för motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionerna i *andra* kammaren.

Gällande bestämmelser

För valbarhet till *riksdagen* krävs bl. a. uppnådda 23 års ålder. Detta krav är uppställt för första kammaren i 9 § och för andra kammaren i 19 § riksdagsordningen. Samma åldersgräns gäller enligt kommunallagarna för valbarhet till *kommunala förtroendeuppdrag*. De grundläggande bestämmelserna därom återfinns i 7 § kommunallagen, 7 § kommunallagen för Stockholm, 8 § landstingslagen och 10 § lagen om församlingsstyrelse, samtliga lagrum avseende kommunernas organ. Tillämpligheten har utsträckt till kommunernas styrelser och fakultativa nämnder genom stadganden i

32, 45, 47 och 48 §§ kommunallagen, 31, 47 och 51 §§ kommunallagen för Stockholm, 43 och 54 §§ landstingslagen samt 33, 40, 45, 57, 62 och 63 §§ lagen om församlingsstyrelse.

Kort historik m. m.

Samtidigt med och som en konsekvens av att en enhetlig rösträttsålder, (året efter fyllda) 23 år, genomfördes för val till andra kammaren och kommunala val, fastställdes år 1937 även en enhetlig valbarhetsålder, 25 år. Då rösträttsåldern år 1945 sänktes till (året efter fyllda) 21 år, bestämdes den kommunala valbarhetsåldern till 23 år. Genom grundlagsändring år 1949 sänktes valbarhetsåldern även för andra kammarens vidkommande till 23 år. För ledamotskap i första kammaren krävdes ända till år 1953 fyllda 35 år. Gränsen nedsattes nämnda år till 23 år.

Genom grundlags- och kommunallagsändringar år 1965 sänktes rösträttsåldern ytterligare. Rösträtt inträder numera året efter det varunder 20 år uppnåtts, med inskränkningen att rösträtt dock ej må utövas av den som enligt domstols förklaring är eller efter uppnådd myndighetsålder skall förbli omyndig. Yrkanden om en längre gående sänkning av rösträttsåldern har framförts i motioner, vilka emellertid avslagits under framhållande att en sådan reform bör föregås av en prövning av myndighetsåldern. Sistnämnda fråga uppdrogs år 1964 åt förmynderskapsutredningen att överväga. I ett innevarande månad avlämnat betänkande har denna utredning bl. a. föreslagit en sänkning av myndighetsåldern med ett år, sålunda till 20 år. I samband härmed har uttalats, att myndighets- och rösträttsåldrarna bör sammanfalla. Valbarhetsåldern berörs ej i betänkandet.

För närmare uppgifter om vad som förekommit i frågan om rösträttsåldern under senare år och om förmynderskapsutredningens betänkande må hänvisas till utskottets denna dag avgivna utlåtande nr 3. I detta behandlas vissa vid årets riksdag resta motionsyrkanden om sänkning av rösträttsåldern; tekniska skäl har befunnits tala för att motionsyrkandena om valbarhetsåldern behandlas separat.

Det må antecknas, att yrkanden om en sänkning även av valbarhetsåldern restes i vissa av de motioner, som väcktes vid 1965 och 1966 års riksdagar angående sänkning av rösträttsåldern. Något särskilt uttalande i förstnämnda fråga gjordes ej inom utskottet.

Utskottet

Förevarande motioner åsyftar en sänkning av valbarhetsåldern från nuvarande 23 år till 18 år. Vägande invändningar kan otvivelaktigt resas i vart fall mot en så långtgående reform. Härtill kommer att utskottet i sitt

denna dag avgivna utlåtande nr 3 funnit sig böra avstyrka ett initiativ från riksdagens sida i anledning av motioner angående en motsvarande sänkning av rösträttsåldern. Utskottet hemställer därför,

att motionerna

- 1) II: 4 i vad den avser valbarhetsåldern; samt
- 2) I: 472 och II: 597

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 februari 1967

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herrar Georg Pettersson, Damström, Sveningsson, fru Segerstedt Wiberg, herrar Carl Albert Anderson, Dahl, Sörenson, Harald Pettersson*, Högström och Svenungsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, von Friesen, Wahlund, Magnusson i Tumhult, fru Thunvall, herrar Hamrin i Jönköping, Andersson i Billingsfors, Andersson i Storfors och Boo.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Harald Pettersson* och *Boo*, vilka anfört:

Under senare år har frågorna om sänkning av rösträtts- och myndighetsåldrarna tilldragit sig åtskillig uppmärksamhet. Däremot har valbarhetsåldern knappast uppmärksammats. Enligt vår mening bör det upptagas till prövning, om inte även valbarhetsåldern bör sänkas. Utredningsarbetet bör inriktas på en gräns vid 18 år, med hänsyn till att denna ålder stått i förgrunden för yrkandena om en sänkning av rösträttsåldern. Att utan utredning begära förslag om en sänkning av valbarhetsåldern ända till 18 år, på sätt som yrkas i motionen II: 4, kan emellertid inte ifrågakomma. Däremot anser vi att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 472 och II: 597, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående en sänkning av valbarhetsåldern till 18 år.